

Деякі питання і відповіді щодо стану ринку добрив у 2026 році: коментар аналітика

Чи відчувається криза на ринку добрив? Як вона проявляється?

Так, криза на ринку є фронтальною з глобальними геополітичними викликами. В Україні її у певній мірі стримують національні виробники: ПрАТ «Рівнеазот» та ПАТ «Азот» (Черкаси), які відносно стабільно працюють, незважаючи на критичність цін на природний газ та дестабілізацію світової цінової і товарної кон'юнктури на ринку добрив.

І не лише працюють на діючих потужностях, а й запускають нові виробництва. У квітні 2026 року на ПрАТ «Рівнеазот» розпочався запуск енергозберігаючого виробництва модифікованої аміачної селітри АМС30, до складу якої можуть додаватися кальцій (Ca) та магній (Mg). Наступний етап розвитку продукту передбачає додавання сірки у пропорціях 4,7% та 7%. Проектна потужність – до 1600 т/добу. У 2024 році на тому ж ПрАТ «Рівнеазот» було запущене промислове виробництво КАС (400 тис.т/рік).

В Україні функціонує близько 40-50 виробників добрив, однак працюючих великотоннажних промислових виробництв азотних добрив лише декілька. У 2026 році національні виробники забезпечують до 55-60% потреб внутрішнього ринку, хоча потенційно за повного завантаження виробничих потужностей та сприятливих умов цей показник може скласти 75-80% (і таке структурування ринку на користь національного виробництва було у довоєнний період, хоча амплітудні коливання в балансі внутрішнього ринку усіх видів добрив були завжди).

Імпорт добрив в Україну за підсумками січня-квітня 2026 р. склав 1418 тис.т у ф.в. та виріс на 9% порівняно з аналогічним періодом 2025 року. Зокрема, найбільший приріст імпортованих поставок показали азотні добрива: +20% (відповідно 822 та 683 тис.т у ф.в.). Основні регіони поставок: Китай (сульфат амонію), Нігерія (карбамід), Польща (аміачна селітра, КАС, ВАС, комплексні добрива). Польські виробники, зокрема Група Azoty та Anwil, завдяки логістичним експортним перевагам розглядають український ринок як преміальний та вибудовують значну частину діючих та нових удобрювальних потужностей під український ринок.

Приріст імпорту комплексних добрив в Україну за 4 місяці 2026 року порівняно з попереднім роком був незначний: + 7% (відповідно 542 та 507 тис.т). Причина: перші чотири місяці не є визначальними для комплексних добрив, секторальний ринок ще «не розігрівся». Водночас потенційно загроза дефіциту комплексних добрив в Україні є, оскільки внутрішнє виробництво практично відсутнє, а світовий імпорт NPK добрив вже відчуває дихання тривалої кризи через іранську війну та зменшення товарних потоків на світовому ринку (зокрема, з Китаю).

В Україну в січні-квітні 2026 року суттєво виріс імпорт калійних добрив: + 51% (з 25,5 до 28,8 тис.т у ф.в.), фосфорних добрив: +26% (з 11,7 до 14,7 тис.т у ф.в.). Така динаміка свідчить загалом про те, ринок добрив в Україні, не зважаючи на усі накопичені ризики і фактори нестабільності, навчився адаптуватися. І це найбільш обнадійливий фактор. Хоча ринок азотних добрив перебуватиме в стресі ще мінімально до кінця 2027 року.

Яка ситуація на ринку добрив в ЄС (виробництво, імпорту)?

У своїй промові перед Парламентом ЄС комісар Гансен сказав, що «продовольча безпека починається з безпеки добрив». За даними Генерального директорату з питань сільського господарства та розвитку сільських районів, приблизно 30% попиту ЄС на азотні добрива та близько 70% його потреб у фосфатних добривах задовольняються за рахунок імпорту.

Добрива традиційно формують 20–30% собівартості рослинництва, проте зараз їх частка і в Україні, і в ЄС виросла до 40-45%.

Ціни на азотні добрива у березні-квітні в ЄС виросли на 40-50% порівняно з лютом. ЄС стала перед загрозою глобальної кризи на ринку добрив. У відповідь 19 травня 2026 року Європейська Комісія ухвалила План дій щодо добрив. Пакет поєднує грошові заходи з довгостроковими зусиллями щодо зменшення залежності Європи від імпортованих мінеральних добрив. Комісія відреагувала: прийняла виняток зі стандартних правил розрахунку Механізму коригування вуглецевих викидів на кордоні (CBAM) для добрив, а в лютому 2026 року запропонувала тимчасову безмитну тарифну квоту на аміак, сечовину та кілька інших азотних добрив.

План дій об'єднує ці заходи та додає нові. Для фермерів посилений сільськогосподарський резерв ЄС для наступної осінньої та весняної посівної, посилений акцент на органічний азот (зокрема, використання дигестату як пряму заміну азоту), пряма підтримка виробництва мінеральних добрив з одночасною інвестиційною допомогою щодо нарощування потужностей по виробництву зеленого аміаку та добрив і процесів декарбонізації загалом.

Хоча Європейська конфедерація фермерів та кооперативів вважає таку підтримку недостатньою, загалом за очікуваннями експертів, вона спрацює. Лише до кінця цього року така підтримка складе до 400 млн.євро (хоча сума ще не визначена).

За даними Євростату, у першому кварталі 2026 року імпорту азотних добрив до країн ЄС зменшився на 20%, хоча ЄС вирішив призупинити мита на деякі азотні добрива, включаючи сечовину та аміак, з країн, окрім Росії та Білорусі. Імпорту поставки географічно трансформуються за рахунок збільшення імпорту з США, а також часткового (тимчасового) відновлення імпорту з РФ калійних і азотних добрив, незважаючи на те, що з липня 2025 року на російські азотні добрива було запроваджено високий адвалорний тариф у розмірі 50% на додаток до прогресивних зборів (до 45 євро/тонна).

Зміни в тарифній політиці (на 1 рік з можливою пролонгацією), а також введений план дій в ЄС забезпечать відносну стабільність у виробництві та на ринку добрив в ЄС. Можна однозначно очікувати, що Польща залишиться ключовим європейським імпортером на ринку добрив в Україні з обсягом поставок у 2026 році не менше 750-800 млн. т добрив.

Очікування на ринку азотних добрив: ціни, баланс попиту-пропозиції

Ціни на азотні добрива у травні 2026 року різко зросли в усьому світі, що було зумовлено головним чином витратами на природний газ та перебоями у судноплавстві в Ормузькій протоці, спричиненими триваючим конфліктом з Іраном.

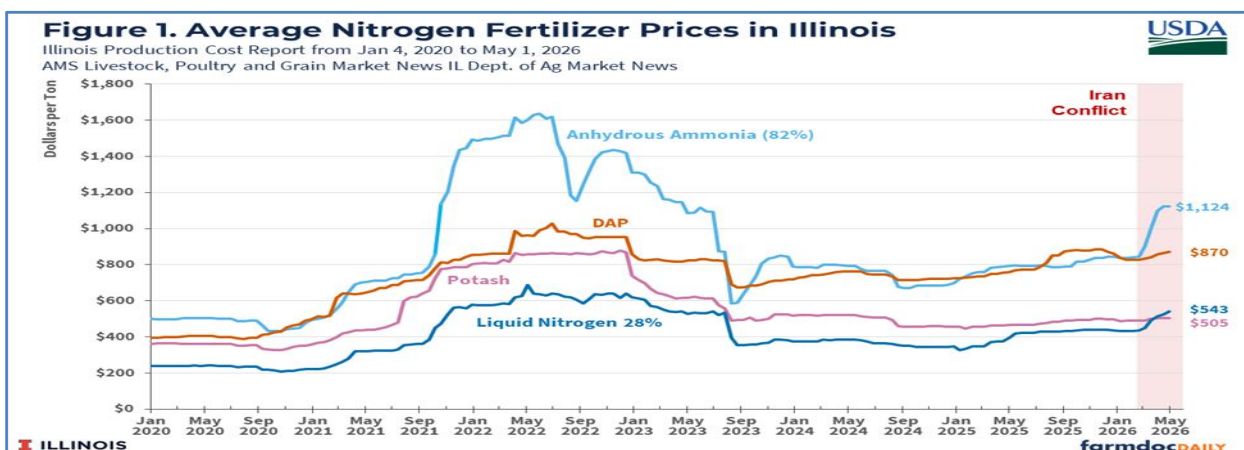
Вартість аміачної селітри на внутрішньому ринку коливається в межах 30 000 — 31 500 грн/т, а ціни на дефіцитний карбамід досягли 40 000 — 44 500 грн/т залежно від постачальника та обсягів поставок. Рівень внутрішніх цін корелюється відповідно до динаміки світових цін.

Чи пройдений пік цін на добрива, наразі важко сказати. Попереду – сезонна передишка, зокрема, в сегменті азотних добрив з плановими закупівлями добрив. За таких умов можлива стабілізація та незначне зниження цін, хоча до рівня цін, який був на початку року, вони не опустяться.

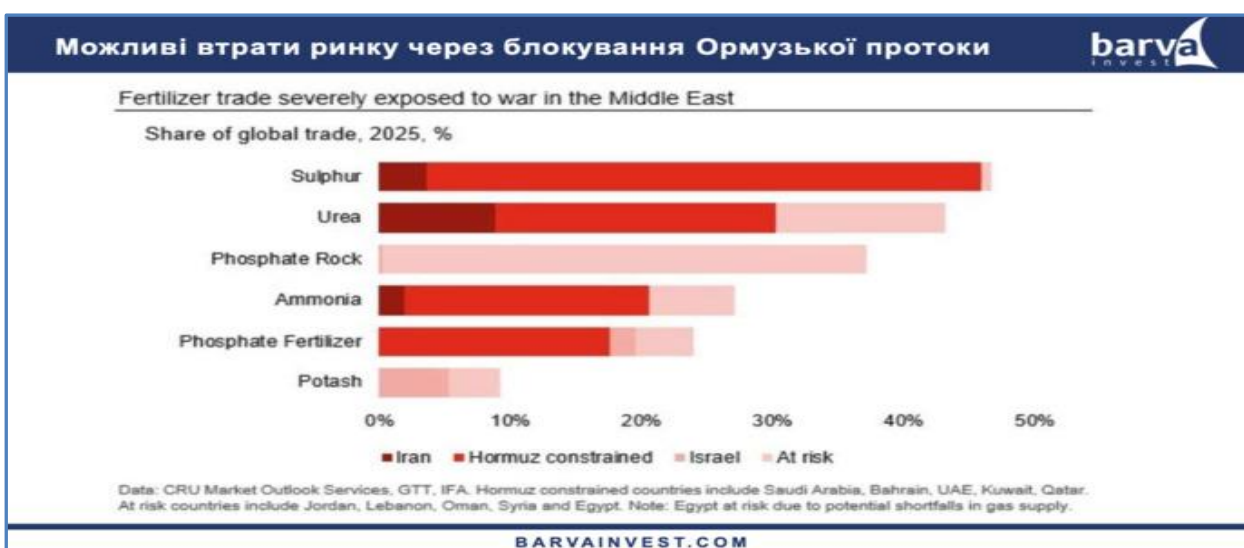
Осінній сезон ринок добрив в Україні пройде без значних цінових стресів, при відносному збалансуванні попиту-пропозиції, як за рахунок внутрішнього виробництва, так і імпорту. Імпортна логістика добрив поки що, наскільки це можливо, адекватно реагує на поточні виклики (логістичну «тривогу» поки що викликають лише комплексні фосфоровмісні добрива). Зрозуміло, що аграрії втратять частину очікуваного доходу через розрив у зростанні цін на добрива та продукцію рослинництва, а за ними і споживачі по усьому ланцюжку використання продукції рослинництва.

Щодо весняної посівної 2027 року, прогнози наразі давати важко. Все буде залежати від тривалості геополітичної напруженості, зокрема на Близькому Сході. Водночас, цілком очевидно, що частина сільськогосподарських підприємств може зменшити внесення азоту, змінити структуру споживання добрив або перейти на культури, які потребують менше добрив.

Довідково: деякі інформативні діаграми з посиланнями

<https://farmdocdaily.illinois.edu/2026/05/fertilizer-cost-increases-resulting-from-the-iran-conflict.html>

<https://agroportal.ua/publishing/analitika/turbulentnist-na-rinku-dobriv-prizvede-do-zrostannya-cin-i-deficitu>